

ԿՐԹՆԱԿԱՆ

«ՏՐՏՄՈՒԹԻՒՆ ԸՍՏ ԱՍՏՈՒԾՈՅ»

(Բարեկեցական խաչվերացի)

(Բ Կոր. Է. 9-20)

Գլխավորաբար երկու տեսակ են տրտմությունները, զորս կրնայ ունենալ քրիստոնեան՝ արժանապես իրեն ուղղուած ըստ գտանքի մը հետեւանքով. ըստ Աստուծոյ տրտմութիւն, որ արդիւնքն է գործուած յանցանքին ճանաչումին, և որ սակայն շուտով կը փոխուի ինքզինքը ուղղելու ջանքի, և աշխարհի տրտմութիւն, մեղադրանքին պատճառած զայրուցքը, որ չարիքին մէջ յարադասելու յամառութիւն կը շինէ:

Առաջինը, «ըստ Աստուծոյ», ըզգացումն է կսկածանքին, զոր կ'ունենայ հոգին՝ ի տես իր իսկ ձեւքով իր մէջը եղծուած շնորհներուն, ու դժգոհ ինքզինքէն, վասնզի էջ կորուսած դեռ իր պատասխանատուութեան զիտակցութիւնը, մինչ՝ ինքնասոյզ ու լուռ՝ կ'աւաղէ իր անձը, միւս կողմէ կը տեսնէ՝ իր սրտին խորութեանը մէջ դարձեալ՝ Նշուիլը յոյսին, որ զզնուի ճամբան կը բանայ իր առջեւ: Իսկ միւսը, «աշխարհի տրտմութիւնը», սրտաթափ վիճակը, վհատութիւնը, մեղամաղձութիւնն է աշխարհի պատրանքներէն խաբուած մեղաւոր հոգիներուն, որոնք ժամէ ժամ միշտ աւելի մեծցած կը տեսնեն զիրենք Աստուծոյ հեռացնող վիճակը, մինչև որ ի վերջոյ կը փրթի՝ կը խզարատուի իրենց մէջ ամէն զսպանակ որ պիտի կարենար տակաւին վեր, վեր՝ բարձր հանել զիրենք, աւելի մօտեցնելու համար փրկութեան աղբիւրին:

Այսպէս, մինչ աշխարհի տրտմութեան վախճանը մահն է հոգիին, միւսինը առաջնորդութիւն մըն է դէպի աւելի լուսաւորուած կեանք մը, դէպի ապաշաւով վերստացուած փրկութիւնը: Վասնզի, «Զոր Սիրէ Տէր իրաւոյն». Աստուած կը ցուցնէ իրենները, ո՛չ թէ մահացնելու այլ աւելի կենսագործելու, փրկելու համար զանոնք: Իր կարող գործիքը յօտոցն է որուն համար

կը ցնծան յետոյ անտառին ծառերը՝ անկէ խոցուելէն ետքը: Ուսուցումի կերպեր են միշտ իր թոյլատրած փորձութիւնները, որ թէև կը ցնցեն, բայց չեն կտորիւր: Ասոր համար է որ անոնց բովելէն անցած հոգին, ներսէն վառուած նոր լոյսով մը կարծես զուարթ, աշխոյժ, առոյգ կենդանութեան հրատապ ոգեւորութիւն մը կ'արտափայլէ այնուհետեւ:

Յիշելով իր երէկի յանցապարտ դրութիւնը, չդադրելով հանդերձ ինքզինքը դատապարտելէ՝ կը սկսի հիմակ մեղամացուցիչ պատճառներ եւս փնտրել, չափով կը գէթ չբմեղելու համար ինքզինքը. ու առանց ուղելու գործնական ելքի մը յանգեցնել՝ կուլ կուտայ իր սրտմտանքը անոնց դէմ որոնք կը կարծէ թէ այս կամ այն կերպով դիւրացուցին իր մոլորութիւն հաւատքի ուղղութիւնէն. բայց վախճալով որ այդ սրդողանքը կրնայ դառնութեան փոխուիլ իր մէջ՝ ճիգ կ'ընէ աւելի քան աւելի գրաւուելու և լեցուելու անձկագին սիրովը ոչ միայն Աստուծոյ, իրեւ գերազոյն պատճառի իր փրկութեան, այլ նաև անոնց որոնք խոսքով և կարեկցութեամբ օգնեցին իրեն՝ իր զիջն և նորաձը արդիւնաւոր ընելու համար: Ու որքան իր մէջ այս հոգեվիճակները կը յաջորդեն իրարու, այնքան աւելի կ'աճի լուսագոյնին և առաւելագոյնին նախանձախնդրութիւնը. ու ջանասիրտ՝ սուր լոյսի զոհութեան մը կրաւորական զգացումով կ'գէթ ընդ միշտ թումբ դնելու վտանգաւոր ազդեցութեանց առջև, կ'ուխտէ յարատեօրէն փարած միայ փրկութեան գաղափարականին:

«Ըստ Աստուծոյ» տրտմութեան տաղանայնեան յաղթական դուրս եկող հաւատացեալին խղճմտանքը հանդիսարանն է բարոյական և ոգեկան հոգեբանութեան վսեմագոյն յեւաշրջումներուն, որոնց մէջ բարիին և չարին, լոյսին և խաւարին, շնորհքին և օրէնքին, մեղքին և փրկութեան, կեանքի և մահուան ոգորումը կը տեսաբանուի բարձրօրէն շինիլ իրադարձութեանց սողանցութեան մը վրայ: Աւելի պարզ՝ պատկերն է ան առաջը հոգիին, որ, ի բնէ անընդունակ պղծութեան, դուրս կը փախէ — թէև ոչ առանց տաժանքի — չար ներգործութիւններէ իր մէջ սրկուած թոյնը: Հոգիի այդ առաջընթացութիւնը իր մէջ արդիւնքն

է այն զօրութեան, որ Աւետարանի Հաւատքն ու խաչին կհանքն է. զօրութիւն՝ որո՞վ միայն կարելի է բացատրել քրիստոնէական լարողականի մեծ դիւցազուններուն նկարագիրը:

«Ըստ Աստուծոյ» տրամութիւնը դարձնոցն է ճշմարիտ առաքինութեանց:

Անհրաժեշտ է Եկեղեցւոյ պատմութիւնը գիտնալ եւ քրիստոնեայ ժողովուրդներուն կհանքին ներքին ծաղիքնուն ծանօթ ըլլալ փոքր ի շատէ՝ հասկնալու համար զայն:

Թ. Ե. Կ.

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՆՇԱՆՆԵՐԸ

(Նալլեբացի Կիրակի)

(Պապ. Զ. 14-18)

Հին ատեն, ինչպէս այժմ եւս կիսա-կիրթ երկիրներու մէջ, գերիններ իրենց մարմինին վրայ նշաններ կ'ունենային. անոնցմէ կը հասկցուէր թէ ո՞վ էր իրենց տէրը: Նախապատմական ժամանակներուն, այդ նշանները ընդհանրապէս երաշխանքներ էին կամ արուցքի մնացորդներ, չէիք երկաթով մորթին վրայ բացուած վէրքի սպիւնի: Սովորութիւնը զանոնք հետզհետէ փոխեց ներկով կամ կաղապարով գծուած գիրքի կամ պատկերային ձեւերու, որոնք կը ցուցնէին գինուորի մը ո՞ր զօրաբաժինին կամ հաւատացեալի մը ի՞նչ դից կամ դիւցունի պատկանիւնը, ինչպէս ցարդ կը տեսնուի Հնդկներուն մէջ: Հերոդոտոս կը պատմէ թէ մենեաններուն ծառայողներն իրենց որոշիչ նշանները ունէին իրենց մարմինին վրայ:

Կերպով մը այդ սովորութեան ակնարակելով է կարծես որ Առաքեալը Գաղատացւոց թուղթին այս հատուածին մէջ կ'ըսէ թէ այսուհետեւ ոչ ոք ա՛լ թող չկասկածի իր Քրիստոսի ճշմարիտ ծառան լինելուն մասին: Անկէ՛ իր կախումին, Անոր՝ իր հաւատարմութեան նշանները իր մարմինին վրայ ունի ինքը. «Ձալբարանք» բառը զոր հայերէնը ունի այդ խօսքին մէջ փոխան

«նշան» բառին, թարգմանութիւնն է յուսարէն στίγματα ձայնին, որ, իսկապէս կը նշանակէ վէրքի հետք, սպիւ: Զայն զործածելով, Առաքեալին դիտումն էր անշուշտ իր՝ Քրիստոսի զերկին եղած լինելուն, այսինքն Աւետարանին անկեղծօրէն ծառայած ըլլալուն իբրեւ վկայ ցուցնել մարմնական տաժանքի այն հետքերը զորս ստացեր էր իր առաքելական զործունէութեան ընթացքին կրած այն տառապանքներուն մէջ, որոնց ինքն իսկ կ'ակնարկէ ալուր (Բ. Կորնթ. ԺԱ. 23 եւ.):

Կատարելապէս չենք գիտեր անշուշտ թէ ի՛նչ էին այդ նշանները, տանջանքի մը կսկծանքով իր մարմինին վրայ սպառնացած վէրքերու այդ հետքերը: Գիտենք սակայն թէ յաւիտեանական սուրբ մտատիւ պարի մը ուղղուած իր հոգին, որ մինչեւ իր վերջին շունչը եռեւեփեցաւ իր մարմինին մէջ՝ ներքին հրայրքի մը անգիմագորելի տազնապուռնիւնովը ի՛նչպէս այնքան նշանաւոր դարձուց զինքը իբրեւ մեծագոյն Առաքեալը քրիստոնէութեան, և իբրեւ մէկը, որ, առանց տեսած ըլլալու ոչ խաչը և ոչ խաչեալը, բովանդակ իր քրիստոնէական զործունէութեան միջոցին ու եւ ուրիշէ մը աւելի տպաւորուած մնաց միշտ մէկին խորհուրդովը և միւսին կեանքովը ու գործովը միանգամայն:

Ուրիշ կերպ չէր կրնար ըլլալ արդարեւ. կեանքին մէկ օրէնքն է ատրկա, երբ սրտի տէր և իր կոչումին ըմբռնումն ունեցող մէկը հոգեին կը նուիրուի անձի մը կամ զաղափարի մը, անոր սէրը հրայրք կ'ըլլայ իր մէջ, իր վրայ և իր ապրումներուն մէջ զայն կը պատկերացնէ միշտ. իր ուսուցիչին պաշտանքը ունեցող աշակերտը իր ձայնին մէջ անոր շնոր, իր ոճին մէջ անոր գիծը, և իր մտածումներուն մէջ անոր խորհուրդը եղանակն է որ կը վերադարձնուի ինչորոյ մը կամ գործի մը մտածումովը համագրաւուած մարդը այդ խնդրոյն կամ գործին տեսիլներէն իր մէջ ծնած բերկրանքը կամ տաժանքն է որ կ'արտադրէ ամէն վայրկեան: Իսկ երբ Քրիստոս է այդ անձը, ու քրիստոնէութիւնը՝ այն զաղափարը որ իրենց կը քաշէն սերունդներ, անադիխտով է բուրբանուէր. յաւուրմ. եւ, ի հետեւանս այդ յարումին, անվրէպ է Քրիստոսի եւ Քրիստոնէութեան